

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

**Актуальні питання
психологічної науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 17

Рівне - 2023

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Вип. 17. Рівне: РДГУ, 2023. 106 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Ставицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 6 від 22 червня 2023 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

2. Павелків Р.В. Вікова психологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Кондор, 2011. 469 с.

АСЕРТИВНА ПОВЕДІНКА ЯК АДАПТИВНА КОПІНГ-СТРАТЕГІЯ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Лашта Аліна, здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Керівник: Савуляк В. О., ст. викладач

Типові сучасні умови життєдіяльності людини передбачають існування і розвиток в умовах граничної невизначеності. Нестабільність економічних, політичних і соціальних умов призводить до проблематичності орієнтування людини в навколишній соціальній дійсності, а також до неможливості точного прогнозування свого майбутнього.

Ключові поняття нашого дослідження – копінг та асертивність – відносно нещодавно стали розроблятися в психології. Увага до проблеми копіngu, його видів і стратегій, продиктована необхідністю вивчати специфіку поведінки людини саме в складній ситуації, яка часто придушує провідні форми прояву активності особистості. Копінгом називають форму поведінки, що спрямована на вирішення життєвих стресових ситуацій; він об'єднує когнітивні, емоційні і поведінкові стратегії, які використовуються, щоби впоратися із запитамі буденного життя.

У широкому значенні копінг включає всі види взаємодії суб'єкта із ситуацією, в тому числі спроби керувати або пом'якшити, звикнути чи ухилитися від вимог проблемної ситуації. У загальному поняття «копінг» (coping) використовують в психології для опису характерних способів поведінки людей в різноманітних складних життєвих і професійних ситуаціях. Кінцевою метою даної поведінки і одночасно і критерієм її ефективності можна вважати зниження стресогенного впливу ситуації, тобто оволодіння нею і вихід на нормальний рівень функціонування.

Вивчення стратегій копіngu, які застосовують люди, способів, за допомогою яких вони намагаються подолати негативні наслідки кризових ситуацій, є природною основою для розробки технологій психологічної та психотерапевтичної підтримки різних груп населення.

На сьогодні термін *копінг* успішно існує «на перехресті» двох виражених тенденцій в сучасній психології особистості, що, мабуть, і пояснює його широку поширеність.

По-перше, це зміцнення позицій ідеографічного підходу в психології, орієнтованого не на загальне і постійне в особі, а на особливе і мінливе, властиве конкретній людині в певних умовах. Ідеографічний підхід – це

теоретичний компроміс в багаторічній дискусії прихильників академічної позитивістської психології і психологів-практиків, що дотримуються гуманітарної методології пізнання людини.

По-друге, це перенесення уваги з суб'єкта на цілісну ситуацію, в якій він діє, оскільки саме ситуація багато в чому визначає логіку поведінки людини і міру відповідальності за результат її вчинку. Значення ситуаційних детермінант підкреслюється у ряді робіт. Так, наприклад, Х. Хекхаузен вважає, що «особливості ситуації більшою мірою детермінують поведінку, ніж диспозиції суб'єкта». Ситуація і рівень її значущості впливає на появу нових особистісних утворень, наприклад, нових цінностей, поглядів [2]. Виділяють різноманітні класи особливих умов існування особи, а саме: важкі життєві ситуації; ситуації повсякденності; типові ситуації учбово-професійної діяльності.

Варіантом типової стресової ситуації є ситуація відчуття себе об'єктом критики або ж чиєїсь мимовільної чи добре спланованої маніпуляції. При агресивному опорі є ризик спровокувати конфлікт, із подальшим погіршенням ефективності спільної взаємодії; при пасивній поведінці особа втрачає можливість діяти за власним планом, відповідно до особистих цілей і цінностей, знижується самооцінка і впевненість у собі. Модель поведінки між полюсами агресивності і пасивності – це *асертивна поведінка*, коли особа наполегливо і впевнено відстоює власну думку, не порушуючи моральних прав інших, із повагою до партнерів у спілкуванні [1; 3].

Список використаних джерел

1. Джаннантоніо М. Чи зі мною все гаразд? Самоповага та асертивність. Львів : Свічадо. 2020. 168 с.
2. Корнієнко І. О. Психологія опанувальної поведінки особистості: монографія. Мукачево : РВУ МДУ, 2017. 465 с.
3. Патерсон Р. Дж. Асертивність: як навчитися висловлювати думки і відстоювати інтерес на роботі та у стосунках з близькими. Київ : Науковий світ, 2022. 288с. (рос. мовою)

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА РІВЕНЬ ТРИВОЖНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Лісняк Богдана, здобувач ОС «магістр», 1 курс, РДГУ

Керівник: Демянюк О. Б., старший викладач

У наш час важко переоцінити роль засобів масової комунікації в побутовому житті людини. А з початком повномасштабних воєнних дій на

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Індивідуальна та групова робота з дітьми-переселенцями.....	4
Артемова О. Компетенції фахівців для надання допомоги вимушено переселеним особам, сім'ям з дітьми.....	9
Бабак К. Особливості соціальної адаптації дитини до шкільного навчання..	11
Демчук О. Сутність автентичності у психологічному просторі	13
Павелків В. Вплив соціальних мереж на формування нових молодіжних субкультур	15
Павелків В., Оборська А. Використання методів арт терапії у процесі реабілітації девіантної поведінки поранених військовослужбовців	18
Павелків В., Приступлюк С. Психокорекція агресивної поведінки підлітків засобами арт-терапії.....	20
Романюк В. Психічна травма особистості: психофізіологічні та клінічні аспекти	22
Рудюк О. Особливості професійної підготовки майбутніх психологів	25
Басалига Т. Метод десенсибілізації (EMDR) як засіб подолання посттравматичного стресового розладу (ПТСР) у учасників збройних конфліктів	27
Борак О. Життестійкість у системі професійно важливих якостей майбутніх психологів.....	30
Войціховська Я. Психологічні аспекти професійного становлення майбутнього фахівця.....	32
Гаврилюк О. Клієнт-центрована психотерапія К. Роджерса у роботі з людьми з відхиленням у психічному розвитку	34
Гаврилюк О. Особливості самоставлення як чинник ефективності комунікації у юнацькому віці	37
Ганцева М. Психологічні прояви тривожності у студентської молоді під час воєнних дій.....	39
Горбатюк О. Особливості профілактики девіантної поведінки у підлітковому віці	41
Гуцало А. Психологічна допомога вимушено переселеним особам, сім'ям з дітьми.....	43
Даєр І. Психологічні основи розвитку резильєнтності молоді в умовах закладу вищої освіти.....	45
Дивульська К. Особливості роботи психолога у школі в умовах воєнного стану	47
Єфімова М. Психологічна допомога постраждалим дітям внаслідок військового конфлікту в Україні	50
Загородський Д. Психологічні чинники прояву любові у подружніх парах ..	53

Зінчук І. Особливості роботи психолога з дітьми з особливими потребами старшого дошкільного віку.....	55
Ковалець А. Дослідження психосоціальної стійкості до стресу у здобувачів вищої освіти.....	57
Конончук А. Сім'я як чинник становлення самооцінки особистості.....	60
Котляр О. Аналіз самотності як соціально-психологічного явища	62
Котляр О. Психологічні особливості переживання самотності в юнацькому віці	64
Лашта А. Асертивна поведінка як адаптивна копінг-стратегія в юнацькому віці	68
Лісняк Б. Вплив засобів масової комунікації на рівень тривожності в умовах воєнного часу	69
Максимюк В. Соціально-психологічні чинники життєстійкості онкологічно хворих осіб.....	72
Михайлова А. Психологічний супровід обдарованих дітей в закладах освіти.....	74
Мартюченко К. Фасилітація як феномен у вітчизняній психологічній науці	77
Мовчко О. Копінг-стратегії як інструмент подолання наслідків стресу	80
Панова О. Проблеми психологічного вивчення вітчизняної сфери трудової зайнятості.....	81
Парфенчук О. Соціально-психологічна профілактика конфліктної взаємодії старших підлітків	84
Парчук Т. Психологічна готовність молоді до сімейного життя	86
Семенюк В. Психологічний супровід дітей раннього віку із загальною затримкою мовленнєвого розвитку	88
Ткач У.-М. Соціально-психологічні особливості особистості підлітків з девіантною поведінкою	90
Ткачук О. Психолого-педагогічна технологія як ефективний метод зниження підвищеної сугестивності у підлітковому віці	92
Томко М. Діагностика та корекція емоційних порушень у дітей старшого шкільного віку.....	94
Циценя Д. Методи діагностики соціального інтелекту майбутніх психологів	96
Шевчук А. Подолання підвищеної тривожності підлітків методами когнітивно-поведінкової терапії.....	98
Шепель Т. Залежність ступеню емоційного вигорання лікарів від особистісних змінних (на прикладі локусу контролю та професійної мотивації).....	102
Зміст	105

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 17

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 5,4.